

VỀ NHỮNG ĐIỂM MỚI CỦA BỘ HỒ CHÍ MINH TOÀN TẬP XUẤT BẢN LẦN THỨ BA

NGUYỄN VĂN CHUNG^(*)

Bộ Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba, bao gồm 15 tập, với trên 3.300 tác phẩm quan trọng, trong đó được bổ sung thêm khoảng 800 tư liệu mới của Chủ tịch Hồ Chí Minh từ năm 1912 đến năm 1969 đã được xác minh và thẩm định, nghiệm thu hai cấp theo quy định của một chương trình nghiên cứu khoa học cấp nhà nước.

Sau 5 năm khẩn trương, sưu tầm, xác minh, thẩm định, biên tập (2004-2009), với sự cố gắng, nỗ lực cao nhất, ba tập đầu của bộ sách Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba được hoàn thành và công bố đúng vào dịp diễn ra Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng. Các tập còn lại tiếp tục được khẩn trương biên tập, bổ sung và hoàn thiện và cho đến cuối tháng 8/2011, tất cả 15 tập của bộ Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba đã được xuất bản và phát hành rộng rãi trong cả nước.

Trong lần xuất bản này, có rất nhiều quan điểm mới của Chủ tịch Hồ Chí Minh chưa từng có trong những lần xuất bản trước, như những tài liệu cho thấy Chủ tịch Hồ Chí Minh lên án chính quyền Mỹ rải chất độc hóa học ở miền Nam Việt Nam gây tổn hại sức khỏe cho con người và ảnh hưởng tới môi trường; những tài liệu Hồ Chí Minh khẳng định

“Nước phải lấy đoàn thể làm cốt cán, đoàn thể lấy cán bộ làm cốt cán, cán bộ lấy đạo đức làm cốt cán”, v.v...

Ngoài ra, bộ *Hồ Chí Minh toàn tập* xuất bản lần này còn bổ sung thêm nhiều thư từ và điện văn của Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi Liên Hợp Quốc, chính phủ, những người đứng đầu các nước lớn, giới quân sự và báo chí của các nước Liên Xô, Hoa Kỳ, Anh và nhân dân Pháp, kiều bào ta tại Pháp bày tỏ thiện chí hòa bình, hữu nghị của nhân dân Việt Nam với chính phủ và nhân dân các nước trên thế giới cùng nhiều bức thư giải thích về đường lối kháng chiến và động viên các tầng lớp nhân dân trong nước tích cực tham gia kháng chiến, v.v... Trong bối cảnh phức tạp của tình hình trong nước và thế giới lúc bấy giờ, những văn kiện đó đã thể hiện sách lược ngoại giao mềm dẻo, linh hoạt, khôn khéo của Chủ tịch Hồ Chí Minh và của Đảng ta nhằm kêu gọi sự ủng hộ của chính phủ và nhân dân các nước đối với nền độc lập của Việt Nam.

Bộ sách Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba là một tài sản tinh thần vô giá của toàn Đảng, toàn dân ta; có

^(*) Ban sách Đảng, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia – Sự thật.

giá trị lý luận và thực tiễn cao; phản ánh trí tuệ thiên tài của vị lãnh tụ, nhà tư tưởng mácxít; làm rõ quá trình lịch sử đấu tranh anh dũng và thắng lợi vẻ vang của nhân dân ta dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trong bài viết này, chúng tôi muốn góp phần làm sáng rõ hơn những điểm mới của bộ sách này, qua đó thấy được sự kế thừa và phát triển so với hai lần xuất bản trước đó.

Thứ nhất, về số tập và việc sắp xếp thời gian của mỗi tập đã có sự thay đổi lớn. Như đã trình bày ở trên, do được bổ sung thêm một số lượng lớn tư liệu mới (800 tác phẩm, bài viết, bài nói) nên bộ sách bao gồm 15 tập. Những tác phẩm, bài nói, bài viết của Bác ra đời vào thời gian nào thì được sắp xếp đúng vào thời gian của tập đó. Đây không phải là sự bổ sung thêm 3 tập mới. Thứ tự thời gian của các tập trong bộ Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba được Ban biên soạn sắp xếp như sau: Tập 1 (1912-1924); tập 2 (1924-1929); tập 3 (1930-1945); tập 4 (1945-1946); tập 5 (1947-1948); tập 6 (1949-1950); tập 7 (1951-1952); tập 8 (1953-1954); tập 9 (1954-1955); tập 10 (1955-1957); tập 11 (1957-1958); tập 12 (1959-1960); tập 13 (1961-1962); tập 14 (1963-1965); tập 15 (1966-1969).

Thứ hai, trong lần xuất bản này, các tác phẩm chưa có đầy đủ dữ kiện khoa học xác định của Chủ tịch Hồ Chí Minh được xếp vào phần *Tác phẩm có thể là của Chủ tịch Hồ Chí Minh* để bạn đọc tham khảo và góp phần xác minh thêm. Theo thống kê của chúng tôi, bộ Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba có 21 tác phẩm thuộc loại này. Nếu như trong lần xuất bản thứ hai, tác phẩm *Báo cáo về Bắc Kỳ, Trung Kỳ, Nam Kỳ* được xếp ở phần Phụ lục, trong

tiểu mục Các văn bản viết chung, thì ở lần xuất bản này, tác phẩm trên được xếp ở tiểu mục *Tác phẩm có thể là của Chủ tịch Hồ Chí Minh* (T.1, tr.500).

Bên cạnh đó, một số tác phẩm ở phần Phụ lục trong lần xuất bản trước, lần này đã được xác minh, có đủ cơ sở để khẳng định là của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã được đưa lên phần chính. Chẳng hạn, nếu như trong lần xuất bản thứ hai, tác phẩm *Chiến thuật du kích - Quyển IV*, được xếp vào phần Phụ lục của Hồ Chí Minh toàn tập, tập 3, thì ở lần xuất bản này, tác phẩm trên đã được đưa vào phần chính (T.3, tr.543).

Thứ ba, tất cả các tác phẩm, bài nói, bài viết được in trong lần xuất bản thứ ba đã được hiệu đính, rà soát, sửa lỗi kỹ thuật, được so sánh, đối chiếu với lần xuất bản thứ hai và với văn bản gốc. Những điểm chưa rõ, còn nghi ngờ, các biên tập viên đã trao đổi với Nhóm xây dựng bản thảo để thống nhất, chỉnh sửa, bổ sung kịp thời, đảm bảo tính chính xác cao. Phần Chú thích và Bản chỉ dẫn tên người đã được viết bổ sung, cập nhật thông tin, được biên tập lại, để cho thông tin được đầy đủ, chính xác, thuận lợi nhất cho việc tra trích, nghiên cứu của các nhà khoa học và đông đảo bạn đọc. Bên cạnh đó, phần nguồn của mỗi văn bản và chú thích ở cuối trang cũng đã được thẩm định, bổ sung cho chính xác (bao gồm chú thích của tác giả, chú thích của người dịch và chú thích của biên tập).

Cũng giống như trong hai lần xuất bản trước đây, trong lần xuất bản thứ ba này, Ban Chỉ đạo xây dựng bản thảo và Nhóm xây dựng bản thảo đã đưa vào phần Phụ lục Danh mục những sắc lệnh do Chủ tịch Hồ Chí Minh ký, một số văn bản, Hiệp

ước, Tạm ước mà Người đã cùng ký với nhiều người khác với quan niệm rằng, những văn bản ấy đã phản ánh một phần hoạt động và tư tưởng của Người.

Thứ tư, ở những lần xuất bản trước, tất cả các sắc lệnh, tác phẩm, bài nói, bài viết mà Chủ tịch Hồ Chí Minh viết chung, ký chung, v.v... được đưa vào phần Phụ lục, thì trong lần xuất bản thứ ba này, tùy vào tư liệu của mỗi tập, phần Phụ lục được chia ra làm các tiểu mục khác nhau. Tác phẩm, bài nói, bài viết thuộc tiểu mục nào, thì được sắp xếp vào tiểu mục ấy. Phần Phụ lục của bộ Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba này bao gồm các tiểu mục như: *Danh mục các sắc lệnh do Chủ tịch Hồ Chí Minh ký, Danh mục các sắc lệnh và quyết định do Chủ tịch Hồ Chí Minh ký, Những văn bản do Chủ tịch Hồ Chí Minh viết chung và cùng ký, Những tác phẩm viết chung, Những bài ký tên chung, Những tác phẩm có thể là của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Bài tường thuật trên báo, Những bài tường thuật trên sách báo.*

Ở lần xuất bản thứ hai, bản *Tuyên ngôn độc lập* của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được Ban biên soạn xếp vào cả hai tập (tập 3 và tập 4), thì trong lần xuất bản thứ ba này, *Tuyên ngôn độc lập* được đưa vào tập 4. Khác với những lần xuất bản trước, *Tuyên ngôn độc lập* lần này được lấy nguồn từ báo *Cửu quốc*, số 36, ngày 5/9/1945, trong khi đó, các lần xuất bản trước được lấy nguồn từ bản sao băng ghi âm của Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng.

Thứ năm, về thời gian biên tập. So với Bộ sách xuất bản lần thứ nhất (năm 1990) và lần thứ hai (năm 1995), Bộ sách xuất bản lần thứ ba được tiến hành trong thời gian ngắn nhất, nhưng vẫn

đảm bảo tính chính xác cao. Tổng thời gian (chỉ tính thời gian biên tập, không kể thời gian in) biên tập bộ sách trong khoảng 6 tháng, trong đó, riêng 3 tập đầu (tập 1, 2, 3), tính từ khi biên tập cho đến khi ra sách chỉ khoảng 1 tháng.

Có thể nói, việc xuất bản bộ Hồ Chí Minh toàn tập lần thứ ba là một sự kiện quan trọng, có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc. Bộ sách đã cung cấp nhiều tư liệu mới nêu lên những đóng góp to lớn của Chủ tịch Hồ Chí Minh với cách mạng thế giới và góp phần làm cho thế giới đổi thay bằng sự cổ vũ, đoàn kết các dân tộc thuộc địa cùng nhân dân tiến bộ trên toàn thế giới đấu tranh loại bỏ khỏi đời sống nhân loại sự thống trị, áp bức của chế độ thực dân dưới mọi hình thức, cống hiến to lớn vào cuộc đấu tranh chung của nhân loại vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội trên hành tinh của chúng ta (T.1, tr.XXI).

Bộ sách này là sự kế thừa những kinh nghiệm và thành tựu của hai lần xuất bản trước, đồng thời là sự bổ sung, đổi mới và sáng tạo trong công việc biên tập - xuất bản nhằm đạt chất lượng, hiệu quả cao nhất, rất tiện ích cho các nhà khoa học, những người nghiên cứu và đông đảo bạn đọc trong việc tra trích, tìm hiểu, nghiên cứu về cuộc đời và tư tưởng của Người. Đây là một công trình lao động khoa học nghiêm túc của một tập thể đông đảo các nhà khoa học, cán bộ nghiên cứu, sưu tầm, biên tập, xuất bản. Công trình ra đời đã đáp ứng kịp thời đòi hỏi bức thiết của toàn Đảng, toàn dân ta trong việc nghiên cứu, học tập và làm theo tấm gương tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh; làm sáng rõ hơn công lao, đóng góp của Người đối với cách mạng thế giới nói chung, cách mạng Việt Nam nói riêng.